

# Les propostes d'actuació en salut mental del districte de Nou Barris

**Propostes des de la Taula de Salut Mental**

**Informe preliminar**

Barcelona, octubre de 2018



**Ajuntament  
de Barcelona**

Les visions expressades en aquest document de treball responen a les propostes de les persones participants a la Taula de Salut Mental del Districte de Nou Barris i de l'estructuració de la Secretaria Tècnica de la Taula. Per tant, no necessàriament representen a l'Ajuntament de Barcelona o al seu equip tècnic.

Spora Sinergies SCCL

<http://www.spora.ws>

---



# 1. Introducció

El document que es presenta és un document de treball fruit d'una sessió compartida amb els membres de la Taula de Salut Mental (TSM) del districte de Nou Barris, anomenat *Propostes d'actuació al districte de Nou Barris*. El seu objectiu és:

- Elaborar propostes (línies d'acció) per intervenir sobre l'estat de la situació actual de la salut mental al districte.

El que es presenta en aquest document no pretén donar solucions a tot i menys encara proposar totes les opcions de resposta possibles. El que sí que pretén és que les propostes que es recullen tinguin validesa i consens entre les persones membres de la Taula i que donin sortida a algunes de les necessitats detectades al districte de Nou Barris.

Entenent que les propostes d'acció en Salut Mental que es podrien articular al districte de Nou Barris no s'esgoten en aquest document, aquest informe mostra allò que ha emergit d'una sessió de treball i que s'ha consensuat de manera grupal. Així mateix, tampoc pressuposem que les propostes plantejades siguin una sortida a les necessitats de manera perpètua i immutable, ja que la realitat és canviant i, per tant, les necessitats i les seves sortides, també ho són.

Aquest informe pretén ser un punt de partida a l'hora de realitzar accions al districte per part de la Taula de Salut Mental a partir de la constitució de comissions operatives de treball.

## 2. Propostes d'acció en salut mental a Nou Barris

### Proposta 1. Elaboració d'estratègies per intervenir en infants i adolescents que no es vinculen als serveis.

La problemàtica que es detecta és que hi ha infants i adolescents amb problemes de salut mental (des d'una mirada àmplia, és a dir, incloent patiment psicològic, malestar emocional, etc.) que no arriben als serveis públics de salut mental i, quan hi arriben, no s'estableix una vinculació adequada. La pressió assistencial que hi ha en aquests centres fa que es prioritzin els casos de trastorn mental més greus i que no es treballin tant o no es presti tanta atenció a aquestes altres situacions que es consideren menys crítiques.

Es proposa crear una comissió per a elaborar estratègies per tal d'arribar a aquesta població, posar en relació els i les diferents professionals i establir un treball conjunt. Cal pensar, d'una banda, de quina població estem parlant (establir un criteri comú) i veure què s'està fent ja sobre aquesta qüestió. D'altra banda, cal conèixer i analitzar les causes per les quals es dona aquesta falta de vinculació i tenir en compte quines barreres hi ha presents: potser no arriben als serveis perquè hi ha quelcom que no els agrada.

Es posa com a exemple la intervenció de la guàrdia urbana en casos de suïcidi de persones joves que no havien anat prèviament a cap servei. Així doncs, es veu la necessitat de detectar a "qui no arribem", analitzar-ne les causes i elaborar estratègies per tal de poder arribar-hi. Tanmateix, també es posa sobre la taula la necessitat de que no es faci "patologia de la vida quotidiana", és a dir, evitar que tots els casos en que hi ha patiment psicològic acabin als centres de salut mental sinó que hi hagi altres recursos i estratègies disponibles.

#### Objectius:

- Crear una comissió per a establir criteris i detectar els casos d'infants i adolescents que no "arriben" als serveis de salut mental.
- Elaborar estratègies per acostar-nos a les famílies que no arriben als serveis de salut mental.
- Elaborar estratègies per a millorar la vinculació dels infants i adolescents a aquests serveis.
- Ampliar la xarxa d'intervenció per a poder atendre la multiplicitat de casos amb diferents estratègies. Evitar la "patologia de la vida quotidiana".
- Posar en relació els i les diferents professionals i agents implicats per tal de poder assolir els objectius plantejats.

#### Indicadors:

- Crear la comissió de treball encarregada de la detecció de casos que no es vinculen als serveis.
- Número de trobades entre tots els agents implicats.
- Número d'eines i estratègies generades per atendre les situacions que generen la falta de vinculació (projectes, protocols, etc.)

Agents clau implicats: salut mental (CSMIJ, CDIAP), serveis comunitaris, Serveis Socials, centres educatius i EAP, salut (CAP), Guardia Urbana, espais i xarxes de joves, Consulta'm, SAF, AAVV.

Amb quin objectiu del Pla de Salut Mental de Barcelona es relaciona la proposta:

- Objectiu 1.1. Promoure la salut mental, la resiliència i el benestar emocional de la població al llarg de tot el seu cicle vital.
- Objectiu 2.2. Promoure la detecció i l'atenció precoç dels problemes mentals especialment en col·lectius vulnerables.

**Comentaris i millores que es plantegen:**

Es proposa incorporar a les veïnes en la comissió de treball destinada a la detecció de casos ja que poden ser un informant clau a l'hora de detectar els motius per els quals no s'arriba a aquests casos i d'orientar sobre les maneres per arribar-hi.

## **Proposta 2. Millorar el filtratge de casos entre l'àmbit clínic i educatiu.**

Hi ha multitud d'agents que treballen amb infants i adolescents: centres educatius, centres de lleure, treballadors/es socials, etc. Aquests agents actuen com a detectors en casos en que s'observa algun tipus de problemàtica, per la qual cosa és important parar atenció en com es realitza el filtratge i derivació dels casos que es detecten. En aquest sentit, es posa de manifest que es deriven casos al CSMIJ que no haurien d'arribar, especialment els casos en que hi ha trastorns específics de l'aprenentatge (dislèxia, dislàlia, etc.). Tot i que existeix un protocol ben elaborat per a poder filtrar i derivar de manera adequada entre els casos clínics i els casos educatius, el fet que hi hagi multitud d'agents que treballen amb infants i adolescents provoca que sovint no es tingui en compte el protocol i es cometin errors en el filtratge que es fa de la problemàtica i, per tant, també en la derivació.

Aquestes situacions provoquen saturació en els serveis, intervenció inadequada en infants i adolescents i descontent per part de les famílies. Cal "posar ordre" entre els criteris, protocols i agents derivadors.

### Objectius:

- Conèixer les diferents eines de derivació que existeixen, així com les coordinacions entre aquestes.
- Elaborar un protocol únic per al filtratge i derivació entre casos de l'àmbit clínic i educatiu.
- Donar a conèixer aquest protocol entre tots els agents derivadors. Formar als i les agents.
- Millorar el filtratge de casos entre àmbit clínic i educatiu a través d'una bona aplicació del protocol.

### Indicadors:

- Reducció del nombre de visites al CSMIJ per motius pedagògics.
- Reducció dels temps d'espera al CSMIJ per primera visita.
- Millorar el diagnòstic CMBD relacionat amb la salut mental.

Agents clau implicats: CAP, CSMIJ, EAP, família, escola, centres de lleure, treballadors/es socials, Konsulta'm.

### Amb quin objectiu del Pla de Salut Mental de Barcelona es relaciona la proposta:

- Objectiu 1.1. Promoure la salut mental, la resiliència i el benestar emocional de la població al llarg de tot el seu cicle vital.

### **Comentaris i millores que es plantegen:**

L'indicador de reduir el nombre de visites als CSMIJ per motius pedagògics és un indicador d'impacte. Es podrien plantejar també indicadors previs com ara revisar el protocol, fer-ne una distribució adequada, determinar el nombre d'agents al que es vol arribar, etc.

Tenir en compte el sector de la població que no pot ni ha d'entrar al CSMIJ perquè presenta dificultats d'aprenentatge però que no es pot pagar un servei privat (logopedes, psicopedagogs, etc. ). En aquests casos hi ha molta intervenció per part d'entitats sense ànim de lucre (Càrites, per exemple) però no hi ha una alternativa pública.

Per últim, es planteja que de dels ambulatoris també podria fer aquest filtratge. Per tant, s'haurien de tenir en compte com a agents implicats per a revisar protocols, establir criteris, etc.

### **Proposta 3. Integrar el teixit empresarial a la inserció social**

La proposta parteix de la idea que les problemàtiques d'inserció laboral no es poden resoldre o millorar si no s'impliquen a les empreses en els processos d'inserció. Per tant, cal sensibilitzar aquest sector i implicar a aquest tipus d'agent que es trobi al districte.

La proposta, però, va més enllà de la "sensibilització" perquè l'objectiu es naturalitzar la inserció social de les persones amb trastorn mental, és a dir, plantejar-ho com una acció més dins de la inserció social, en general. Cal, doncs, diluir l'etiqueta "d'inserció social per a persones amb...", ja que dificulta les oportunitats de les persones que es troben en aquesta situació, i parlar de "serveis d'inserció" sense més especificitats.

#### Objectius:

- Establir un model d'inserció que entengui la feina:
  - o com a element preventiu
  - o com a element recuperador/rehabilitador de la salut mental
  - o com a element generador de salut mental
  - o com a element d'integració social
- Aconseguir la participació del teixit empresarial i associacions de comerciants a les taules de salut mental per tal d'implicar-los en la inserció social.

#### Indicadors:

- Augment del nombre de contractes realitzats.
- Participació d'empresaris/es i comerciants en les taules de salut mental.
- Nombre de contractes de col·laboració entre entitats i empreses realitzats.

Agents clau implicats: Serveis especialitzats d'inserció laboral per a persones amb necessitats, Serveis d'inserció (SOC, etc.), associacions de comerciants i teixit empresarial.

#### Amb quin objectiu del Pla de Salut Mental de Barcelona es relaciona la proposta:

- Objectiu 1.1. Promoure la salut mental, la resiliència i el benestar emocional de la població al llarg de tot el seu cicle vital.
- Objectiu 2.3. Promoure l'accés i el manteniment de l'ocupació a les persones amb problemes de salut mental.
- Objectiu 3.1. Promoure i defensar els drets i la igualtat d'oportunitats i lluitar contra la discriminació de les persones amb problemes de salut mental.

#### **Comentaris i millores que es plantegen:**

Tot i que aquesta proposta està encaminada a aconseguir feina també es posa sobre la taula que un cop dins de l'entorn laboral les persones amb problemes de salut mental també poden patir discriminacions.

També es comenta que aquesta proposta es podria vincular al concepte de responsabilitat social col·lectiva ja que podria ser una millora de cara a la sensibilització. Tanmateix, també es comenta que establir aquesta relació podria ser estigmatitzador per a les persones amb problemes de salut mental.

Per últim, es proposa pensar en petites accions, com ara visites a empreses, "shadowing" (figura de l'aprenent) i obrir el ventall d'agents als gremis, PIMEC, etc.